

Čínské triády a jejich přizpůsobení se moderní době

Autor: Mgr. et Mgr. Nerissa I. Buřtová

Abstrakt

Autorka si klade za cíl přiblížit původ a kořeny současných tajných čínských organizovaných skupin (obzvláště triád) a popsat pozadí, na kterém vznikaly. V příspěvku poukazuje na přerod tajných společností spočívajících na ideologických základech čínské kultury ve společnosti čistě zločinecké a jejich expanzi mimo území ČLR. Dále se věnuje oblastem trestné činnosti páchané organizovanými čínskými skupinami a obtížím s odhalováním těchto činů.

Klíčová slova

- organizovaný zločin
- tajné čínské společnosti
- trestná činnost
- kriminální struktury

Abstract

The author focuses on the origin and roots of the contemporary secret Chinese organized groups (especially Triad societies) and describes the background on which they were established. The author refers to the transformation of the secret societies based on the ideological grounds of Chinese culture into the societies solely criminal and their expansion outside of China. Additionally the author describes the fields of Chinese criminal activities and difficulties in detecting these offences.

Key words

- organized crime
- secret Chinese societies
- criminal structures
- crime

Úvod

Asijský organizovaný zločin bývá spojován s historicky známými čínskými triádami a japonskou Yakuzou. Jiné asijské zločinecké skupiny jsou v Evropě méně známé. Nicméně, rychlý ekonomický růst v mnoha asijských zemích, zvyšující se počet přistěhovalců a vyspělé technologické možnosti vedly k novým formám organizovaného zločinu, čímž se tyto "neznámé" zločinecké skupiny dostaly blíže do Evropy.

V dnešním globalizovaném světě, obzvláště v posledních deseti letech, kdy se na kriminální scéně a to jak v Evropské unii, tak v České republice objevují čínské nadnárodní zločinecké organizované skupiny, se jeví otázka „*Jaké jsou současné tajné čínské organizované skupiny a společnosti*“ jako ožehavá. Pokud na ni chceme nalézt odpověď, musíme se nejdříve seznámit s historií čínských organizovaných skupin a poznat původ, kořeny a pozadí, na kterém vznikaly.

Právě v Číně mají tajná společenství nejhlubší kořeny, jejichž existence sahá až do 3. stol. př. n. l. Tyto tajné spolky vznikly jako ilegální opozice horním vrstvám a byly v minulosti častou příčinou lidových povstání, kdy svými rituály ideologicky podporovaly místní rolníky ke vzpouře proti nadvládě Mandžů – dynastie nečínského původu. Také během období komunismu hrály tajné společnosti důležitou úlohu v utváření čínského politického a společenského života – měly vliv na průběh událostí, podporovaly odolnost proti pronikání západního vlivu a pomáhaly tak utvářet historii Číny. Po čas bojů vznikla řada rituálů a postupů, z nichž některé jsou tajnými společnostmi využívány doposud.

Triády přetrvaly staletí; to bylo dáno jejich izolací a pevnými pokrevními svazky mezi sebou. Jejich činnost se projevovala zejména od 19. století, kdy se zaměřila na boj proti mandžuské dynastii a proti evropskému kolonialismu v tzv. opiových válkách, které Čína prohrála, což pro ni mělo katastrofální důsledky v podobě rozvratu Číny a občanské války. V tomto období začaly triády provozovat některé formy organizované kriminality jako např. obchod s otroky, únosy, vydírání atd., z nichž určité jim vydržely dodnes.

Nutno podotknout, že triády, expandující mimo hranice ČLR již nejsou těmi tradičními, známými z historie. Jsou velmi flexibilní a v současném globálním světě se spíše mění na kriminální sítě a dochází u nich nejen ke strukturálním změnám, ale také jejich zaměření je odlišné.

Příspěvek je exkurzem, který má za cíl přiblížit, za použití obsahové analýzy zdrojových dat vyvěrajících z odborných publikací zahraničních autorů, původ triád a jejich přerod v moderní společnosti, kdy se snaží využít podmínky a trhy v hostitelských zemích nejen v EU.

1. Původ a historie triád

Čínský organizovaný zločin se dnes nachází téměř ve všech evropských zemích a vyžaduje si pozornost bezpečnostních složek, politiků i vědeckých pracovníků. Vznik zločineckých organizací lze **rozdělit do dvou etap**, kdy prvně vznikaly různé spolky a organizace, jejichž primárním cílem byl boj proti utlačovatelům, za nezávislost apod. Druhá etapa zahrnuje okamžik, kdy se u těchto uskupení vytratil primární cíl a tyto se začaly přetvářet na zločinecké syndikáty, tedy etapa zrodu samotného organizovaného zločinu.

Nejznámější tajnou čínskou organizací dnešní doby jsou bez pochyby triády, čínsky 三合会. Původně se jednalo o politickou organizaci, jejímž cílem bylo sesazení mandžuské dynastie Qing a obnovení vlády dynastie Ming. Jejich znakem byl drak, symbolizující sílu a moudrost. Jednalo se o „Společnost Tří“, které se také říkalo „Trojspolek“ nebo „Triáda“¹. Do svého znaku si členové zvolili rovnoramenný trojúhelník, což byl symbol tří základních sil – nebe, země, člověk².

Původ triád je nejasný, jedná se o směsici faktů a mýtů. Dle legendy byla tato společnost založena pěti budhistickými mnichy z kláštera Shaolin (klášter, kde se mniši učí bojovému umění). Původně mniši složili přísahu, že budou nápomocní císaři a budou mu pomáhat udržet stabilitu při lidových povstáních. Mandžouové se ale obávali jejich vlivu a nařídili klášter vypálit. Pouze pěti mnichům se podařilo uprchnout a jsou považováni za zakladatele triád. Historici nenalezli žádné hodnověrné důkazy, které by mohly sloužit jako základ této legendární tradici. Nicméně důkazy potvrzující aktivitu triád od konce 17. století existují; společně s tajnou organizací Bílý lotus jsou zmíněny v Qingském trestním zákoníku, který za příslušnost k těmto společnostem ukládá přísné tresty.

Každý, kdo se chce stát novým členem triád, musí absolvovat složitou zkoušku a podstoupit zasvěcovací obřad. Vedoucí přijímacího obřadu má zvláštní postavení - pokládá dalšímu hodnotáři 333 otázek, ve kterých nalezneme mnoho odkazů na náboženské symboly taoistické i budhistické, jako je například kadidlo či zvířecí oběti. Poté každý případný budoucí člen musí odříkat 36 bodů přísahy; papír, na kterém jsou body zapsány, musí být spálen na oltáři. Další člen se zvláštním postavením je ten, který má na starosti výcvik nových členů v bojovém umění či styčný důstojník, který zajišťuje komunikaci s členy z jiných triád nebo jiných zločineckých organizací. Na spodku celé struktury jsou obyčejní vykonavatelé, kteří mají na starosti „špinavou práci na ulici“. Každý člen má ale šanci dosáhnout povýšení. Členové společnosti mezi sebou komunikují pomocí běžných gest, která v jejich podání mají mnohdy i jiný význam. Dále si vytvořili vlastní systém poznávacích znamení, jako například způsob, jakým podávat čaj, jak servírovat rýži a podobné. Kromě běžných gest, členové triády používají i tajný jazyk.³

Se založením ČLR v roce 1949 se Mao Zedongovi podařilo oslabit vliv tajných společností, jako byl šanghajský Zelený gang, který si do té doby monopolizoval

¹ Výraz „triáda“ je slovo relativně moderní, pocházející z anglického jazyka, popisující posvátný symbol tajných společností, trojúhelník, uzavírající tajné znamení, odvozený z čínského znaku hong (洪), zobrazující jednotu nebe, země a člověka.

² CHESNEAUX, Jean. *Les sociétés secrètes en Chine*. 1. Paris: Julliard Collection Archives, 1965.

³ Tamtéž.

v Šanghaji hráčský byznys a prostituci a hrál nezanedbatelnou roli v globální distribuci opia ze Zlatého trojúhelníku, jedné ze dvou hlavních asijských oblastí produkce opia, zahrnující Barmu, Vietnam, Laos a Thajsko.⁴

Četné kampaně, které proběhly v ČLR, známé pod názvy „zákaz opia“, „zákaz gamblerství“, „zavírání vykřičených domů“ přijaté čínskou Komunistickou stranou měly překvapivý účinek - mezi lety 1950 a 1953 bylo 80 milionů členů tajných společností a přes 2 miliony zločinců „převychováno“ a resocializováno.⁵ Jedním z důsledků bylo vymýcení kriminálního podsvětí na pevninské Číně. Nicméně tajné společnosti, obzvláště triády, stále zůstaly vlivné v koloniálních državách Hongkongu a Macaa, na Taiwanu a v čínských komunitách v Americe, Evropě a JV Číně.⁶ Od dob přijetí politických reforem a otevírání se světu v roce 1978, Čína znatelně pocítila rychlý hospodářský růst, na základě posunu od centrálně plánovaného hospodářství směrem k tržní ekonomice. Vytváření socialistické tržní ekonomiky bylo také doprovázeno oživením trhu s nelegálním zbožím a službami jako gambling, prostituce a distribuce drog⁷, což nevyhnutelně vyústilo ve znovuoživení zločineckých gangů.

Od konce 80. let čínské triády stále více expandují do zahraničí; kromě oblastí jihovýchodní Asie a tradiční severní Ameriky obsazují také evropské teritorium. V současné době existuje v Číně několik tisíc různých triád, kdy velké triády mohou mít i několik desítek tisíc členů.

Tradiční struktura triád se skládá ze čtyř úrovní, kde jsou pozice na jednotlivých úrovních označeny čísly, dle čínského tradičního významu. Nejvyšší dvě úrovně se skládají z vedení triád, zatímco v nejnižší jsou operativci. Každému vůdci jednotlivé sekce je přiděleno číslo začínající na čtyřku, jejíž výslovnost v čínštině je homonymem pro slovo „smrt“ či „zemřít“.

Triády mají svoji hierarchii, ve svém rámci používají různé kódy a číselné symboly k označení hodnosti a postavení svých členů, v dnešní době existují už i triády, jejichž struktura připomíná podnikovou štábní strukturu. Triády nemají jednoho nejvyššího vůdce, ale jsou rozděleny na místní útvary, které jsou do jisté míry autonomní a mají své vlastní velitele. Vedení je skryté a samo se hlavních operací neúčastní, přitom ale pro členy triády představuje zákon a kdykoliv může vydat příkaz k likvidaci určitého člena. V posledních desetiletích se jejich vliv zvyšuje, kdy nebezpečí spočívá v nenápadné infiltraci do společnosti a v ovlivňování nejen politických struktur, ale zejména v oblasti organizovaného zločinu, čímž se triády stávají čistě zločineckými organizacemi. Nicméně přerod triád v zločinecké organizace nastal již v roce 1911 po pádu čínského císařství a vzniku Čínské

---

⁴ ANTONOPOULOS, Georgios. The Dragon's shadow: An introduction to the special issue on 'Chinese organized crime'. *Trends in Organized Crime*. 2013, **16**(1), s. 3.

⁵ CHEN, An. Secret Societies and Organized Crime in Contemporary China. *Modern Asian Studies*. 2005, **39**(1), s. 77-107.

⁶ GLENNY, Misha. *McMafia: A Journey Through the Global Criminal Underworld*. 1. New York: House of Anansi Press, 2008. S. 375.

⁷ LIU, Min. *Migration, Prostitution, and Human Trafficking: The Voice of Chinese Women*. 1. New York: Routledge, 2018.

republiky v roce 1912. Pole působnosti je obdobné jako u každé jiné mafie - obchod s drogami, pašování lidí, podporování prostituce, vydírání, kontrola heren.

Protože triády mají svoji pevnou strukturu, tajná znamení a kódy pro komunikaci, dříve bylo zvykem, že členové triád měli na určitých místech svého těla tetování, které pro zasvěcené označovalo, že patří k této tajné společnosti. V současnosti již od tohoto z důvodů krytí upouští, přesto ale i dnes můžeme najít jedince, kteří se tradice drží a tetování, značící příslušnost ke skupině, se nevzdali. Nicméně musíme dbát na to, že toto může být zavádějící a někdy jedinec vůbec nemusí mít ani tušení, co vyetovaný znak značí a jakou má symboliku.

2. Globální expanze čínských zločineckých struktur

Triády jsou v současné společnosti na vzestupu a s rozvojem společnosti expandují mimo území ČLR, obzvláště tam, kde se nacházejí početnější čínské komunity, prakticky tak jejich činnost zasahuje celý svět. Triády se zcela přizpůsobily světové ekonomice a žijí s ní v symbióze.

Organizované zločinecké skupiny v současné Číně můžeme rozdělit dle čínských odborníků z oblasti kriminologie do dvou širších, obecných kategorií – „temné složky, síly“, odkazující k volněji organizovaným gangům a nesoudržným skupinám; a organizace s „charakterem temné společnosti“, odkazující k vyspělejším kriminálním syndikátům.⁸ Qiu Geping, jeden z předních čínských kriminologů, poukazuje na skutečnost, že tyto zločinecké syndikáty odlišuje od běžných zločineckých skupin to, že se jim nejenže dostává ochrany od vládních činitelů (a od policejních složek), ale také se navenek věnují i legálním obchodním aktivitám.⁹

Soudobé společnosti triád jsou dobře zavedené, soudržné odvětví čínských zločineckých organizací zaměřených na vysoké finanční zisky. Dodržování stejných kódů chování a řetězce příkazů zaručilo utváření organizací na základě bratrství a loajality. Jak se shodují v mnoha pojednáních a studiích čínští, francouzští a angličtí kriminologové a specialisté na čínský organizovaný zločin, čínské zločinecké skupiny jsou v současné době podnikatelsky orientované a zapojené do široké škály legálních a nelegálních podniků umístěných nejen v Hongkongu, ale rozšířily se na pevninskou Čínu a v pozměněném uskupení i do zemí Evropské unie. Prosperita v Čínské lidové republice podpořila proces znovuoživení zločineckých organizací a jejich aktivit v důsledku stále se zvyšující poptávky po nezákonných a nelegálních službách v čínských komunitách. Společnosti triád se odpoutaly od pevného základu na určitém území a od soudržnosti ve své struktuře a přešly na flexibilní a méně soudržné sociální sítě¹⁰.

---

⁸ TREVASKES, Susan. *Policing Serious Crime in China: From 'Strike Hard' to 'Kill Fewer'*. 2. London, Taylor and Francis: Routledge, 2010. S. 147.

⁹ CHEN, Xingliang. 于黑社会性质犯罪的理性思考. *Law Science*. Beijing: Law Faculty of Beijing University, 2002, (8), s. 33-36.

¹⁰ BROADHURST, Roderic a Lee WA. The Transformation of Triad 'Dark Societies' in Hong Kong: The Impact of Law Enforcement, Socio-Economic and Political Change. *Security Challenges*. Institute for Regional Security, 2009, 5(4), s. 1-38.

Čínské skupiny po celém světě jsou aktivní v obchodování s omamnými látkami, zbraněmi, lidmi, ohroženými zvířaty a rostlinami; ve finančních podvodech; softwarovém pirátství; prostituci; hazardních hrách. Velká zločinecká uskupení si založila základny ve více než jedné cílové zemi. V dalších zemích si čínské skupiny zformovaly pragmatické dočasné aliance s dalšími jinými etnickými kriminálními skupinami. Čínské skupiny zabývající se pašováním stále používají trasy, které byly využívány již za komunismu a vedou přes východní Evropu. Skupiny, které pomáhají dostat nelegálně čínské migranty do západní Evropy, využívají sítě specializovaných kompliců v místních komunitách, což je aktivní a přetrvávající rys čínského organizovaného zločinu v mnoha zemích. Tak jako teroristické skupiny jednají ve jménu politických, náboženských či ideologických cílů, mezinárodní zločinecké organizace mají především cíle ekonomické.¹¹

Nelegální čínští přistěhovalci se do EU dostávají různými cestami. Mnoho z nich volí tradiční cesty, kdy se do Evropy dostávají skrze Rusko, než aby cestovali napříč severní či západní Evropou vlakem, letadlem, lodí či pěšky. Jiní při své cestě do EU využijí trasu přes mnoho tranzitních zemí jako je Bolívie, Brazílie, Indonésie a Keňa. Obchodování s lidmi představuje značnou hrozbu pro bezpečnost hranic EU. ČLR byla dokonce označena jako 4. největší zdrojová země pro pašování lidí do Velké Británie. Pašerácké gangy v ČLR jsou strukturálně komplexní a rozmanité; vskutku, jak Feingold uvádí *“Obchod s bílým masem spíše ovládají jedinci či malé kriminální skupiny propojené ad hoc než skupiny triádního typu”*.¹² Takto volné sítě umožňují skupinám zůstat latentní.

Většina obětí obchodu s bílým masem přichází do EU za vidinou lepšího života pro sebe a jejich rodiny, ale když dorazí do cílové země, ocitnou se vydaní na milost těm stejným překupníkům, kteří je za použití hrozeb násilí využívají za účelem sexuálního vykořisťování, nucených prací, otročení či odběru orgánů. Jak zmiňují Chin a Fickenauer, ve zprávě vydané *Asociací vedoucích policejních důstojníků* se uvádí, že okolo 17 000 žen, které byly zapojeny do pouliční prostituce ve Velké Británii, Francii a Belgii, byly emigrantky; z nichž 2600 bylo obětmi obchodu s bílým masem a polovina z nich byla původem z ČLR¹³. Navíc jsou některé oběti obchodování rekrutovány místními zločineckými skupinami, aby se tak staly novými členy kriminálního podsvětí.

Kromě pašeráckých a převaděčských aktivit mají čínské gangy co do činění i s dalšími typy mezinárodního zločinu. Policejní složky zaznamenaly nárůst v používání tzv. skimmingových zařízení gangy, které se zabývají mezinárodními podvody; mnoho z nich jsou čínské skupiny se základnou ve Velké Británii, Belgii, Holandsku a dalších zemích EU. Čínské zločinecké gangy kradou údaje a data z kreditních karet za použití skimmingových zařízení, připojených např. k automatům na výdej lístků do metra. Podvodníci poté odesílají tyto detaily do zámoří – hlavně do Hongkongu, kde jsou reprodukovány na prázdné karty, které mohou být v zahraničí použity bez čipového a ochranného PIN systému.

---

¹¹ MAKARENKO, Tamara. The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism. *Global Crime*. Routledge: Taylor and Francis, 2004, 6(1), s. 129-145.

¹² FEINGOLD, David. Human Trafficking. *Foreign Policy*. 2005, 150(2), s. 26–32, 28.

¹³ CHIN, Ko Lin a James O. FINCKENAUER. *Selling sex overseas: Chinese women and the realities of prostitution and global sex trafficking*. New York: New York University Press, 2012.

Londýnská policie také uvedla, že čínští zločinci jsou zapojeni do mezinárodních kriminálních aktivit v oblasti špičkových technologií. Vzpomeňme případ, kdy se v září roku 2010 podařilo londýnské policii rozbít kriminální síť sestávající se nejméně z pěti klíčových členů - všichni byli čínské národnosti, nejčastěji pobývajících ve Velké Británii na studentská víza – kteří si přišli až na 12 milionů liber díky tomu, že okradli CISCO¹⁴, mezinárodní společnost zabývající se technologiemi. Skupina byla schopna zneužít záruční systém tohoto obra na poli informačních technologií za zneužití vnitřních informací a falešných identit zákazníků k tomu, aby vznášela falešné nároky na díly v záruční lhůtě. Pomocí instrukcí od vedoucích gangu z Číny, skupina založila síť společností ve Velké Británii, Německu, Hongkongu a Holandsku, a také účty na eBayi. Případ poukázal na riziko, které představují čínské zločinecké skupiny pro high tech průmysl v mezinárodním měřítku.

Případy čínského organizovaného zločinu v EU zůstávají často skryté, protože čínští nelegální migranti a oběti obchodování s lidmi jsou pro pozorovatele zvenčí takřka „neviditelní“ – a to i pro donucovací orgány a bezpečnostní složky EU – díky jazykové a kulturní bariéře postavené čínskými komunitami.¹⁵

Jedním z nejzávažnějších problémů, s kterým se potýkají bezpečnostní složky nejen Velké Británie, ale i dalších zemí EU při řešení problému čínského organizovaného zločinu, je nedostatek pochopení čínské kultury. Bezpečnostní složky, pracující na odhalování trestné činnosti páchané asijskými skupinami se musí potýkat nejenom s odlišnou mentalitou a kulturou těchto osob, tvořící překážku, díky které lze jen velmi obtížně předvídat další směřování trestné činnosti, chování u výslechu, při zatýkání apod., ale zejména s jazykovou bariérou. Základem je získat kvalitního a důvěryhodného tlumočnicka, který musí být schopen text přetlumočit tak, aby byl zachován původní smysl slov mluvčího. V praxi může dojít k případům, kdy díky nesprávnému překladu dojde ke zkreslení předávaných informací, a tudíž je obtížnější posuzovat věrohodnost výpovědi vyslychaného. Tlumočnick musí být obeznámen s odbornou policejní a právní terminologií. Práci komplikuje i veliké množství čínských dialektů z různých oblastí, které se mohou značně lišit nejen od sebe, ale hlavně od standardní čínštiny.

Na druhou stranu, čínské komunity, obzvláště ty z pevninské Číny, projevují nedostatek důvěry v justiční systémy evropských zemí, což odrazuje jedince od toho, aby poskytovali informace potřebné pro úspěšné vyšetřování. Kromě toho se čínský organizovaný zločin stává stále rozmanitějším, co se týká jeho složení, struktury a vlivu na společnost.

---

¹⁴ CISCO je jedna z největších počítačových firem dnešní doby a dominující hráč na poli síťových prvků.

¹⁵ ZHANG, Sheldon. *Chinese Human Smuggling Organizations: Families, Social Networks, and Cultural Imperatives*. 1. California: Stanford University Press, 2008.

Závěr

Čínské zločinecké organizace vně Číny se liší velikostí a flexibilitou ve svých strukturách, udržující určité tradiční strukturální rysy triád, ale velmi dobře se adaptující na podmínky v hostitelské zemi. Čínské zločinecké organizace se nejvíce nacházejí ve světových centrech, kde žije nezanedbatelná etnická čínská populace.

Čínské zločinecké skupiny na bázi triád se pragmaticky přizpůsobují podmínkám v dané zemi a jednání těchto skupin zasahují všechny oblasti kriminálních aktivit, od podvodů k nelegální migraci, obchodu s bílým masem, drogami a zbraněmi. Čínský organizovaný zločin se diverzifikuje a transformuje stejně tak jako vývoj a globalizace obchodu. Zejména tradiční etnické, jazykové a místní identity již nejsou nutné pro zajištění zločineckých transakcí a zločinecké skupiny jsou propojeny volněji a méně hierarchickými formami. Je nutné si uvědomit, že členové těchto skupin používají ke komunikaci mezi sebou tajného jazyka či různých poznávacích znamení a gest, jejichž význam je pro běžného pozorovatele neznámý.

Případy čínského organizovaného zločinu v EU zůstávají často neodhalené, protože čínští nelegální migranti a oběti obchodování s lidmi jsou pro pozorovatele zvenčí takřka „neviditelní“ – a to i pro donucovací orgány a bezpečnostní složky EU – díky jazykové a kulturní bariéře postavené čínskými komunitami. K tomu, aby existovala účinná stabilizace čínského organizovaného zločinu, který se jeví jako jedna z budoucích hrozeb pro EU, je nezbytné, aby byly vytvářeny vzdělávací programy pro členy policejních a bezpečnostních složek ve smyslu sinologického poznání čínské kultury, myšlení a chování a je potřeba zaměřit se na původ a historické kořeny vzniku čínských zločineckých organizovaných skupin a na hierarchii jejich členů.

Literatura

Biografie a knihy

GLENNY, Misha. *McMafia: A Journey Through the Global Criminal Underworld*. 1. New York: House of Anansi Press, 2008. ISBN 9781400095124.

CHESNEAUX, Jean. *Les sociétés secrètes en Chine*. 1. Paris: Julliard Collection Archives, 1965.

CHIN, Ko Lin a James O. FINCKENAUER. *Selling sex overseas: Chinese women and the realities of prostitution and global sex trafficking*. New York: New York University Press, 2012. ISBN 978-081-4772-584.

LIU, Min. *Migration, Prostitution, and Human Trafficking: The Voice of Chinese Women*. 1. New York: Routledge, 2018. ISBN 978-1412865319.

TREVASKES, Susan. *Policing Serious Crime in China: From 'Strike Hard' to 'Kill Fewer'*. 2. London, Taylor and Francis: Routledge, 2010. ISBN 9781136951824.

ZHANG, Sheldon. *Chinese Human Smuggling Organizations: Families, Social Networks, and Cultural Imperatives*. 1. California: Stanford University Press, 2008. ISBN 0804757410.

Odborné sborníky a časopisy

ANTONOPOULOS, Georgios. The Dragon's shadow: An introduction to the special issue on 'Chinese organized crime'. *Trends in Organized Crime*. 2013, **16**(1), 1-12. ISSN 1084-4791.

BROADHURST, Roderic a Lee WA. The Transformation of Triad 'Dark Societies' in Hong Kong: The Impact of Law Enforcement, Socio-Economic and Political Change. Security Challenges. Institute for Regional Security, 2009, **5**(4), 1-38. ISSN 0955-1662.

FEINGOLD, David. Human Trafficking. *Foreign Policy*. 2005, **150**(2), 26-32. ISSN 0015-7228.

CHEN, An. Secret Societies and Organized Crime in Contemporary China. *Modern Asian Studies*. 2005, **39**(1), 77-107. ISSN 0026-749X.

CHEN, Xingliang. 于黑社会性质犯罪的理性思考. *Law Science*. Beijing: Law Faculty of Beijing University, 2002, (8), 33-36. ISSN 1001-618X.

MAKARENKO, Tamara. The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism. *Global Crime*. Routledge: Taylor and Francis, 2004, **6**(1), 129-145. ISSN 1744-0572.